

MVCRX06MU99T
prvotní identifikátor

odbor správních činností
náměstí Hrdinů 1634/3
140 21 Praha 4

č. j. MV- 47771-5/SC-2022

Praha 31. srpna 2022
Počet stran: 4

Všem krajským úřadům a Magistrátu hlavního města Prahy,
úseku evidence obyvatel

Úmrtí občana v zahraničí - informace k postupu

V květnu a červnu tohoto roku se uskutečnila z iniciativy veřejného ochránce práv pracovní jednání, v rámci kterých byla řešena problematika evidence úmrtí státních občanů České republiky (dále jen „občan“) v zahraničí v informačním systému evidence obyvatel a v souvislosti s tím i problematika zpochybnění správnosti údajů v tomto informačním systému. Odbor správních činností se zavázal informovat v dané věci obecní úřady obcí s rozšířenou působností, vykonávající agendu na úseku evidence obyvatel.

Tímto si Vás dovoluujeme požádat o předání níže uvedených informací obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ve Vašem správním obvodu.

Právní situace

Údaje o úmrtí zapisují do informačního systému evidence obyvatel matriční úřady, jimž to ukládá § 4a zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů. Matriční úřad provede zápis do matriční knihy a na základě tohoto zápisu vyznačí úmrtí v informačním systému evidence obyvatel. Zemřel-li občan v zahraničí, je k provedení zápisu údajů o jeho úmrtí do matriční knihy příslušný, na základě § 3 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, Úřad městské části Brno-střed (dále jen „zvláštní matrika“).

Zápisy úmrtí v zahraničí se provádí do matriční knihy na žádost nebo z úřední povinnosti, přičemž zápis úmrtí řady občanů ve zvláštní matrice absentuje. Důvodů může být hned několik. Předně ne o všech úmrtích se zvláštní matrika dozví. Jedná se o případy, kdy pozůstalí nemají zájem na provedení zápisu a vystavení českého úmrtního listu, nebo kdy o úmrtí českého občana neinformuje orgán cizího státu, na jehož území daný občan zemřel,

např. z důvodu, že tento občan je zároveň občanem daného cizího státu a tento stát jeho české občanství neeviduje, nebo k němu nepřihlíží. Do matriční knihy také zvláštní matrika nezapíše úmrtí v případě, nemá-li k dispozici všechny potřebné podklady.

Ustanovení § 7 odst. 2 až 5 zákona o evidenci obyvatel ukládají obecním úřadům obcí s rozšířenou působností (dále jen „úřad“) povinnost označit v informačním systému evidence obyvatel údaj, jehož správnost byla zpochybněna, za nesprávný, a dále povinnost provést šetření a následně v případě potřeby zjednat nápravu takto označených údajů. Jaké konkrétní kroky úřad učiní, je dáno nastalou situací a řídí se jeho volnou úvahou. Obecně platí, že úřad by měl být důsledný a usilovat o skutečné, nikoli pouze formální vyřešení celé věci.

Označení údajů o úmrtí za nesprávné

V červenci 2016 rozeslal odbor správních činností sdělení č. j. MV-93796-1/SC-2016, jímž úřadům doporučil, aby v případě, jedná-li se o občana, který je v informačním systému evidence obyvatel veden jako žijící a který zemřel v zahraničí a jeho úmrtí není ve zvláštní matrice zapsáno, označily za nesprávný údaj „Osobní stav (živý/mrtvý)“.

Nedávnou kontrolou, která byla provedena na základě podnětu, jenž zpochybňoval propis reklamací údajů o úmrtí z informačního systému evidence obyvatel do registru obyvatel, bylo ověřeno, že je-li označen za nesprávný právě údaj o osobním stavu, propíše se tato reklamační i do registru obyvatel. Také ale bylo zjištěno, že je-li označeno datum úmrtí a / nebo místo úmrtí, aniž by byla daná osoba evidována jako zemřelá, tato reklamační se do registru obyvatel nepropíše. Ne všichni občané, kteří měli údaje o úmrtí označeny za nesprávné v informačním systému evidence obyvatel, tak měli tyto údaje za nesprávné označeny i v registru obyvatel.

Odbor správních činností pro sjednocení a narovnání postupů jednotlivých úřadů požádal technického správce o úpravu reklamačního modulu informačního systému evidence obyvatel tak, aby nově mohli uživatelé za nesprávné označit pouze datum úmrtí a / nebo místo úmrtí, tj. údaje informačního systému evidence obyvatel, jež jsou zároveň referenčními údaji registru obyvatel, a aby se tyto reklamace vždy propisovaly do registru obyvatel. Zároveň byly jednorázovým opatřením odeslány do registru obyvatel reklamace na údaje o úmrtí ke všem občanům, u nichž absentovaly. Upravený reklamační modul je v současné chvíli již nasazen v produkčním prostředí.

Nově tak reklamační modul nenabízí položku „Osobní stav (živý/mrtvý)“ a je umožněno za nesprávné označit pouze datum úmrtí a / nebo místo úmrtí. Doporučujeme označovat za nesprávné oba tyto údaje zároveň.

Stále platí, že údaje o úmrtí by měly zůstat označeny za nesprávné po celou dobu, po kterou absentuje zápis úmrtí ve zvláštní matrice, tj. do doby provedení zápisu úmrtí do matriční knihy a následně do informačního systému evidence obyvatel.

V souvislosti s tímto si dovoluujeme připomenout informační povinnost, stanovenou v § 7 odst. 5 zákona o evidenci obyvatel – ve smyslu tohoto ustanovení je úřad povinen informovat

subjekt, jenž podnět ke zjednání nápravy uplatnil, o výsledku svého šetření, tj. o správnosti prověřovaného údaje, provedení opravy či např. zápisu absentujícího údaje.

Šetření údajů o úmrtí

Jak jsme již uvedli, v informačním systému evidence obyvatel nelze vyznačit úmrtí, které není zapsáno v matriční knize. Mají-li úřady informaci o tom, že dotyčný občan zemřel, mělo by šetření, jehož provedení jim zákon o evidenci obyvatel ukládá, spočívat právě v iniciaci provedení matričního zápisu.

Níže uvádíme typy a doporučení týkající se šetření údajů o úmrtí v zahraničí. Některé jsou odvozeny z vyjádření zvláštní matriky, jež máme k dispozici, jiné vzešly z vlastních zkušeností s plněním tohoto úkolu.

V prvé řadě je třeba zjistit, kdy a kde dotyčný občan zemřel. Tyto údaje jsou často součástí podnětu ke zjednání nápravy. Pokud tyto údaje nejsou z podnětu zřejmé, je třeba kontaktovat subjekt, jenž podnět uplatnil, a požádat o jejich sdělení. Pokud tento subjekt disponuje i dokladem o úmrtí daného občana, je vhodné si jej taktéž vyžádat, byť se jedná pouze o prostou kopii cizozemského matričního dokladu. Ustanovení § 7 odst. 4 zákona o evidenci v souvislosti s tím ukládá všem správním orgánům, soudům, právnickým osobám i samotným občanům povinnost poskytnout úřadům potřebnou součinnost.

V reklamačním modulu je uváděno identifikační číslo subjektu, jenž uplatnil pochybnost o správnosti evidovaných údajů. Je-li tímto identifikačním číslem identifikační číslo České správy sociálního zabezpečení, je třeba se s žádostí o poskytnutí součinnosti obrátit na její ústředí, konkrétně na oddělení správy údajů o účastnících pojištění, Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5. Tomuto pracovišti je také třeba zaslat informaci ve smyslu § 7 odst. 5 zákona o evidenci obyvatel o zjednání nápravy.

Vhodné je ověřit, že zvláštní matrika úmrtí dotyčného občana skutečně neeviduje, případně že se již podnětem k provedení jeho zápisu nezabývá.

Má-li úřad k dispozici originál, případně úředně ověřenou fotokopii cizozemského dokladu o úmrtí, může jej zaslat zvláštní matrice, která posoudí, zda zápis do matriční knihy lze či nelze na základě takového podkladu provést.

Jestliže občan zemřel na území Slovenské republiky, nabízí se možnost obrátit se na místně příslušný slovenský matriční úřad a požádat o poskytnutí doslovného výpisu zapsaných matričních údajů. Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o úpravě některých otázek na úseku matrik a státního občanství, doplněná notami ze dne 9. listopadu a 28. prosince 1994, která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů pod číslem 235/1995 Sb., k tomu v článku 4 uvádí, že „Listiny o osobním stavu a výpisy z matrik, požadované pro úřední potřebu, si příslušné orgány smluvních stran zasílají bezplatně, v přímém poštovním styku.“

Není-li k dispozici žádný relevantní doklad o úmrtí, případně pouze jeho prostá kopie či jiné neformální sdělení, doporučujeme kontaktovat český zastupitelský úřad ve státu, na jehož území k úmrtí došlo, zda může pomoci s obstaráním podkladů pro zvláštní matriku. Máme zkušenosti, že jsou-li známy přesné údaje o úmrtí a jedná-li se o evropský stát, zpravidla toto

není problém. Zastupitelský úřad následně sám obdržené podklady přepošle zvláštní matrice, která z úřední povinnosti ve věci dále koná (§ 43 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb.).

Jednou z možností, jichž lze při šetření údajů o úmrtí v zahraničí využít, je i oslovení případných pozůstalých. Vzhledem k citlivosti celé věci však doporučujeme zvážit, zda skutečně není jiná možnost, jak nápravy dosáhnout.

Závěrem

V současné době je v informačním systému evidence obyvatel evidováno 378 občanů s označením data úmrtí za nesprávné, 35 občanů s označením místa úmrtí a 167 občanů s označením stavu osoby „živá / mrtvá“. Většina z těchto rozporů je nastavena dlouhodobě a jedná se právě o občany zemřelé v zahraničí, jejichž úmrtí není zapsáno ve zvláštní matrice.

Naším společným cílem je snaha o to, aby údaje informačního systému evidence obyvatel byly přesné, úplné a aktuální. Jsme toho názoru, že když už se české úřady o úmrtí občana v zahraničí dozvědí, mělo by být učiněno maximum pro to, aby tato skutečnost mohla být v matričních a populačních evidencích zohledněna. Předpokladem úspěchu je pak aktivní zapojení všech zainteresovaných subjektů – úřadů, zvláštní matriky i dožádaných subjektů.

Nemůžeme poskytnout jednoznačný návod, jak v případě šetření údajů o úmrtí v zahraničí postupovat, neboť okolnosti každého jednotlivého případu jsou odlišné. Připraveni jsme však úřadům poskytovat potřebnou součinnost a konzultace.

Mgr. Monika Stiebitzová
pověřená řízením
odboru správních činností

Vyřizuje: Ing. Lucie Mládková
tel. č.: 974 817 216